

 NOTITIE	Sector/afdeling: SBD
	Leidinggevende: Tineke Krijger
	Auteur: Marja Kreuk
Afrondende notitie Discussie taken VRK	

Inleiding

Het dagelijks bestuur VRK heeft de twee bestuurscommissies gevraagd om op 12 februari 2024 te reflecteren op een analyse van de VRK-taken, een inventarisatie die op verzoek van het DB is gemaakt in het licht van de bezuinigingen die gemeente op zich zien afkomen. De notitie gaf inzicht in de maatregelen en besparingen die de afgelopen jaren al binnen de VRK-begroting VRK waren c.q. worden gerealiseerd. Daarnaast is in de analyse aangegeven waar nog ruimte nog wordt gezien voor kostenbeheersing. Gezien de eerdere maatregelen en ook de aard van de VRK-taken heeft het DB aangegeven geen meer ruimte te zien voor verdere bezuinigingen.

Analyse taken

De analyse heeft opgeleverd dat de VRK vooral wettelijke taken uitvoert, waarvan eerdere onderzoeken c.q. benchmarks al hebben aangetoond dat de uitvoering ervan efficiënt plaatsvindt, terwijl het risicoprofiel van Kennemerland daar niet eens in meegewogen is. Deze uitkomsten zijn terug te vinden in het rapport Maatschappelijk Rendement uit 2022.

Een gering aantal taken zou eventueel nog te onderzoeken zijn in het kader van kostenbeheersing. In veel gevallen zijn het de gemeenten zelf die het onderzoek zouden moeten uitvoeren; het betreft taken die geen wettelijke taak van de VRK zelf zijn.

Bespreking in commissies

De bespreking in de BCOV leverde geen nieuwe gezichtspunten op, de analyse werd herkend.

De bespreking in de bestuurscommissie PG&MZ leverde de volgende formulering van het advies aan het DB op:

“Het water staat gemeenten aan de lippen op alle vlakken. Dit betekent dat er zowel naar het Rijk stappen moeten worden ondernomen, maar gemeenten moeten ook strenger zijn richting VRK door te schrappen. Het minste wat gedaan moet worden is kostenbeheersing.”

In de verdere bespreking in de bestuurscommissie PG&MZ werden concrete taken die binnen de GGD nader onderzocht konden worden zijn niet benoemd, deels omdat de commissie aangaf de gevolgen niet te kunnen overzien. Aangegeven werd dat ook buiten de GGD-taken gekeken moet worden, zonder daarbij specifieke taken aan te wijzen. Verder was de concrete suggestie te kijken naar de samenvoeging van de JGZ-taken 0-4 en 4-18 jaar.

Ook werd enige discussie gevoerd over de ambulancezorg. Daarbij werd echter onderkend dat het privatiseren van het VRK-deel zal betekenen dat de overheid minder zeggenschap krijgt in de acute zorg, dat het draagvlak onder de overhead van de VRK kleiner wordt en dat privatisering (voor zover het effect op de overhead niet tot kostenverhoging voor gemeenten leidt) in ieder geval niet leidt tot een besparing voor gemeenten.

Hoe nu verder

De input van de bestuurscommissies heeft niet geleid tot een ander inzicht over de mogelijkheden tot bezuiniging bij de VRK.

Wel is het beeld bevestigd dat onmogelijkheden bij de VRK ertoe leiden dat de financiële spanning voor de gemeenten niet vermindert. Bij een gemeenschappelijke regeling betrokken bestuurders staan per definitie met één been in de regionale organisatie en zijn verantwoordelijk voor een verantwoorde bedrijfsvoering daarvan, met het andere been staan ze in hun eigen college en moeten ze een bijdrage leveren aan de gemeentelijke opgaven. Zolang er geen zicht is op verbetering van de financiële positie van gemeenten, zal dit spanning blijven opleveren.

Een vervolgstap voor nu kan zijn om schriftelijk aan de colleges weer te geven welke taken de VRK invult die gemeenten ook op een andere manier zouden kunnen inrichten. Gemeenten kunnen overwegen of een andere inrichting financiële voordelen met zich meebrengt, mede aan de hand van een eerste indicatie door de VRK. Daarbij dienen de gemeenten wel rekening te houden met mogelijk negatieve effecten op de dekking van de overhead van de VRK, en op de bredere stabiliteit van de VRK. Als 'eigenaar' van de VRK hebben de gemeenten er belang bij dat de VRK efficiënt en effectief blijft functioneren. Op kortere termijn is er verder ook rekening te houden met eventuele kosten van het onderzoek en mogelijke frictiekosten.

Bij de genoemde taken in de analyse nog twee kanttekeningen:

- ten onrechte is genoteerd dat het WMO-toezicht maar voor enkele gemeenten wordt gerealiseerd. Inmiddels bedient de GGD acht regiogemeenten, wat het minder eenvoudig maakt hier in regionaal verband nog grotere efficiency in te realiseren,
- het samenvoegen van JGZ 0-4 en JGZ 4-18 zal op termijn allicht efficiencyvoordelen opleveren, maar eerst zullen er transitiekosten zijn. Het gesprek over eventuele samenvoeging zou daarom vooral gevoerd moeten worden vanuit een inhoudelijke ambitie.

De bovengenoemde informatie voor de gemeenten kan worden verwerkt in het kader van de aanbieding van de ontwerpbegroting 2025-2029 voor een zienswijze van gemeenteraden.

Bij de binnen de VRK zelf te onderzoeken taken bij de brandweer is alleen brandonderzoek als 'kansrijk' aangewezen. Daarbij dient echter aangetekend te worden dat het bedrag dat daarmee gemoeid is, slechts € 20.000 bedraagt. De invloed op de inwonerbijdrage is daarmee nihil. In dit geval past het eerder om de directie de opdracht te geven om bij het beheersen van de kosten van de VRK mee te nemen hoe kosten van brandonderzoek kunnen worden beheerst of verlaagd, om zo bij te dragen aan de gewenste kostenbeheersing bij de VRK.

Conclusie

De VRK herkent zijn rol in het beheersen van kosten, maar ziet geen kansen tot bezuinigingen nu de taken van de VRK vooral wettelijk zijn, en de efficiency van de uitvoering recent in 2022 nog is aangetoond. Daar waar de VRK mogelijk in eerdere jaren nog enige ruimte had in de financiën, hebben maatregelen van de gemeenten over de laatste tien jaar al gezorgd voor een functioneren op een minimaal financieel niveau, terwijl het risicoprofiel van de regio hoog is gebleven. Een cultuur van kostenbeheersing is bij de VRK echter altijd aanwezig geweest, en vanuit die houding voert de VRK altijd al de taken voor de gemeenten uit.

De VRK onderkent dat er nu een opdracht ligt om bovenop een bestaande cultuur van kostenbeheersing nog scherper aan de wind te varen. Voor de VRK betekent dit in ieder geval het besef dat er voor nieuw beleid of verhoging van ambities die uit algemene gemeentelijke middelen betaald moeten worden, een zeer hoge 'bewijslast' ligt. Dat ligt alleen iets anders wanneer er ambities zijn vanuit het Rijk, bijvoorbeeld op het punt van informatiebeveiliging of duurzaamheid, waarvoor gemeenten voor de uitvoeringsorganisaties gecompenseerd worden. Dan ligt een verzoek van de VRK richting gemeenten om deze gelden ook door te zetten voor de hand. Maar de hoofdlijn is dat gemeenten de blik hebben gericht op het schrappen van taken in plaats van het uitbreiden ervan, en dat zij de komende jaren met die blik ook naar de gemeenschappelijke regelingen blijven kijken. De VRK is zich bewust van deze maatschappelijke context en neemt dit versterkte perspectief als uitgangspunt voor de bedrijfsvoering.